

Лукаш В. О., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Кір'ян В. О., к.ю.н.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В ЦИВІЛЬНІЙ АВІАЦІЇ

Підвищення ролі цивільної авіації в перевезеннях пасажирів і вантажів, зростання інтенсивності руху на міжнародних авіалініях та швидкий розвиток авіаційної техніки вимагають особливої уваги до питань правового гарантування інформаційної безпеки цивільної авіації.

Цивільна авіація складає невід'ємний елемент транспортної галузі і має важливе значення для держави. Авіаційний транспорт є одним із найбільш уразливих об'єктів і може становити значну загрозу для населення. Безпека цивільної авіації є невід'ємною частиною національної безпеки. Держава, як носій суверенітету, на своїй території має відповідати за забезпечення безпеки повітряного транспорту і повітряних сполучень. Підтримка, охорона та захист інформаційної безпеки у авіації є однією із найважливіших функцій держави, справою кожного, хто залучений до діяльності авіаційної галузі [4].

Охорона і захист інформаційних систем в авіації гарантується державою відповідно до законодавства та заснованих на ньому підзаконних нормативно-правових актах уповноважених на те органів державної виконавчої влади України.

У статті 17 Конституції України зазначено, що інформаційна безпека є найважливішою функцією держави, справою всього Українського народу. Пунктом 5 частини 1 статті 92 Конституції України передбачено, що засади організації та експлуатації транспорту та зв'язку визначається виключно законами України [1]. Стаття 4 Закону України «Про інформацію» містить норму, в якій зазначено, що законодавство про інформацію складає і законодавчі акти про окремі галузі, види, форми і засоби інформації. Статтею 5 зазначеного Закону закріплено такий принцип інформаційних відносин, як законність одержання, використання, поширення та зберігання інформації [3].

Зокрема, Повітряний кодекс України в пункті 1 статті 1 визначає авіаційну безпеку як захист цивільної авіації від актів незаконного втручання, який забезпечується комплексом заходів із залученням людських і матеріальних ресурсів, а також зазначає, що безпека авіації складається з безпеки польотів, авіаційної безпеки, екологічної безпеки, економічної та

інформаційної безпеки [2]. Центральним органом виконавчої влади, який виконує завдання щодо здійснення державного контролю та нагляду за безпекою цивільної авіації, є Державна авіаційна служба України. До структури Державної авіаційної служби входить Управління авіаційної безпеки, основними завданнями і напрямками діяльності якого є реалізація єдиної державної політики у сфері авіаційної безпеки, захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання, здійснення державного нагляду за дотриманням суб'єктами авіаційної діяльності вимог нормативно-правових актів у сфері авіаційної безпеки та інші.

Інформація в авіаційній галузі є галузевим видом інформації та формує галузеві інформаційні ресурси. Інформатизація авіаційної галузі має відношення не тільки до галузевої інформаційної діяльності, а й опосередковано зачіпає потреби та інтереси пасажирів та працівників авіаційної галузі, у тому числі: їх права і свободи як людей, громадян, гарантій цих прав і свобод; визначає обов'язки громадян, їх правосуб'єктність, правовий режим власності на інформацію; порядок застосування мов; реалізацію засад регулювання праці співробітників авіаційної галузі тощо.

Загроза інформаційній безпеці в авіації перетворюється на загрозу інформаційній безпеці людини, суспільства, держави, міжнародного співтовариства. Комп'ютерні інформаційні системи в авіації можуть розглядатися терористами, різними злочинними організаціями, а також конкурентами у авіаційній галузі як предмет протиправного зазіхання: терористичних актів; для ведення спеціальних інформаційних операцій у ході інформаційної боротьби та інформаційних війн; недобросовісної конкуренції тощо. Не виключаються загрози порушення функціонування комп'ютерних інформаційних систем в авіації окремими особами, зокрема стосовно інформаційних ресурсів, які реалізуються із застосуванням Інтернет.

Отже, враховуючи бурхливий розвиток інформаційних технологій та необхідність забезпечення інформаційної безпеки в сфері авіації, системі забезпечення аеронавігаційною інформацією, інформаційних системах аеропортів тощо, існує необхідність удосконалення нормативно – правової бази шляхом розробки законодавчих актів України і галузевих нормативних правових документів, що регламентують забезпечення авіаційної безпеки, приведення законодавчих та інших нормативних правових актів у відповідність з основними принципами розвитку системи забезпечення авіаційної безпеки цивільної авіації України з урахуванням стандартів і рекомендацій міжнародного світового співтовариства також і по забезпеченню інформаційної безпеки держави.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011 – № 48-49. – Ст. 536.
3. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
4. Голубев В. О., Гавловський В. Д., Цимбалюк В. С. Інформаційна безпека: проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій: монографія / за заг. ред. Р. А. Калюжного. – Запоріжжя: «Просвіта», 2001. – 252 с.

УДК 347.82(043.2)

Невмержицька О. В., Новгородська І. М., студентки,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Розум І. О., старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ КОМАНДИРА ПОВІТРЯНОГО СУДНА УКРАЇНИ

З точки зору адміністративних правовідносин визначення правового статусу командира повітряного судна являє особливий інтерес, оскільки інші члени екіпажу повітряного судна виконують обмежені функції і є підконтрольними та підпорядкованими саме командирі повітряного судна. Передусім слід зазначити, що командир повітряного судна має статус головної керівної особи на повітряному судні протягом усього польотного часу. Як встановлено ПК України (ст. 37), командиром повітряного судна може бути особа, яка має спеціальність пілота (льотчика), а також підготовку і досвід, необхідні для самостійного керування повітряним судном цього типу і керівництвом екіпажу повітряного судна.

Для того щоб отримати право виконувати функції командира повітряного судна, кандидат, по-перше, повинен відповідати всім загальним вимогам, передбаченим авіаційним законодавством України, яким повинні задовольняти всі пілоти. По-друге, кандидат повинен задовольняти і ряд додаткових вимог, які включають наявність відповідної підготовки та досвіду, необхідних для особистого пілотування та керування повітряним судном. Однією із цих додаткових вимог є встановлення для командира повітряного судна певних вікових обмежень. Так, у Правилах видачі свідоцтв авіаційному персоналу в Україні [1, с. 88] зазначено, що власники свідоцтв пілотів не допускаються до виконання функцій командирів